

SZÁNTÓ

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

Helyben: Adakozó: Vidéki postán: 64 koronás
Egyes: 72 koronás Egyes: 84 koronás
Nagyadár: 18 koronás Nagyszeben: 21 koronás
Egyes: 30 fillér

Politikai napilap

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL

Nagyadár, Székely-Darabcsó 5. Telefon: 2-63.

A szerkesztőség kintitok: Előfizetők és hirdetések: szociális nem edlalkozik. kiadókhoz intézendő.

A külföld hangulata kedvező Magyarországnak.

Az igazságos béke eshetősége még sem oly ködös már, mint eddig volt. A győzelmi mámort legelőször az entente tagjai közt mindinkább kiélesedő nézeteltérések osztálják el. A népek erőteljes állásfoglalása a wilsoni elvek mellett csak erősítették ezt a széthuzást, amelynek kedvező bizonyítékait találjuk úgy Angliában, mint Franciaországban.

Az erős Magyarországra szüksége van az ententenak. Magyarország területi integritása mellett még nem emeltek olyan bátran szót sehol sem külföldön, mint a londoni *Westminster Gazette*, mely a következőket írja:

London, február 3. A *Westminster Gazette*, Asquith lapja, amely az utóbbi időben nagy figyelmet szentel a magyar dolgoknak, január 23-iki számában a következőket írja:

Nem kívánatos, hogy Lengyelország vagy Csehország gyenge államok legyenek,

az sem kívánatos, hogy magát Magyarországot feldarabolják. Amennyire az entente hatalmában van, hogy igazságos bábásmód által ezt a célt elérje: a magyarokat közös érdekek által oda kell kapcsolni ahhoz a nemzetiségi csoporthoz, a melynek részét képezik.

A magyarok hagyományos barátságban vannak a lengyelekkel: hagyományosan ellenzik a német befolyást és uralmat. Ami a németeket illeti, a népies érzés kifejezést nyer ebben a közmondásban: Mégis huncut a német! (A lap így fordítja: Ahol németet látsz, kutyát látsz.)

Szóval, a magyarokat semmi érzelmi kötelék nem fűzi Németországhoz és miután az Oroszországtól való félelem megszűnt,

súlyos tévedés volna az entente részéről, ha az új magyar köztársaságot csakis bűnbaknak tekintené. Ausztriának egyik célja az volt, hogy a magyarok és a románok, valamint a szerbek között visszavonást szítsa, mert ez elősegítette Ausztria balkáni terveit.

És az osztrák politika kedvezett a magyarok és cseh-szlovákok közötti civakodásnak is, mert a két nemzet között az egyetértés veszedelmes lett volna a dinasztia.

De mindennek az entente és az euró-

pai béke érdekei éppenséggel ellentmondanak.

Páris, február 3. Angol részről azt az ajánlatot tették, hogy a Bándt helyzetének megvitására bizottságot küldjön ki a vitás magyar területekre, hogy azok a helyszínen tanulmányozzák a helyzetet vagy pedig egy semleges bizottság véleményét kérjék ki ebben a kérdésben. Az indítvány sorsa még bizonytalan.

Bern, február 3. A berni kongresszus erősen expnálja magát a területi kérdésekben.

A szociálista konferencián, amelynek albizottsága ma nagyjelentőségű határozatot hozott a legyőzött államok javára, valamennyi nemzet szociálista delegációja megjelent, a franciák is tiztagu bizottságot küldtek, csak a belga szociálisták másították meg előző határozatukat és maradtak el a tanácskozásról.

Méltóság helyről azt a javaslatot tették, hogy maradjon permanenciában a berni kongresszus, míg a párisi konferencia ülészik és ellenőrizze a párisi tárgyalásokat. Kétségtelen, hogy a nemzetközi szociálista konferenciának nagy befolyása, sőt talán egyes kérdésekben — így főként a munkástörvény és a területi kérdések terén — döntő befolyása lesz a béketárgyalásra. A legyőzött államok népei csak bizakodással tekinthetnek a berni Népház felé, ahol a szociálista konferencia vezető személyiségei közül már eddig is többen határozottan szól emeltek a mi érdekünkben.

A szociálista konferencia tegnapi fontos bizottsági üléséről ez a berni távirat számol be:

A tegnap megválasztott bizottság, a mely a szociálisták konferenciáján betér-

jesztendő határozati javaslatokat elkészíti, ma ülést tartott. A területi kérdések bizottsága 27 területi kérdést fog tárgyalni. A határozati javaslat, amelyet be fognak terjesztetni, kimondja, hogy a konferencia a nemzetközi kérdések békés megoldásában látja a béke legjobb biztosítékát. A párisi konferencián megnyilvánult irányzattal szemben, amely az államok határait a háborúban kialakult hatalmi viszonyok kihasználásával akarja megállapítani, a szociálista konferencia a következő alapelveket állítja föl:

A konferencia elutasítja

1. a győztesnek zsákmányhoz való jogát és mindazokat a szövetségi szerződéseket, amelyekkel egyes államokat területnyereség biztosításával bírtak rá a háborúhoz való csatlakozásra;
2. a határoknak a katonai érdekek szerint való megállapítására vonatkozó követeléseket;
3. az erőszakos és keleplezeti annexiókat állítólagos történelmi jogon;
4. erőszakos vagy keleplezeti annexiókat állítólagos gazdasági szükségesség alapján; feltételezett teremtését vitás területek előzetes katonai megszállásával.

A konferencia követeli: 1. a népek amaj jogának kétségtelen érvényesülését, hogy soruk és állami hovatartozásuk felől maguk döntsének; 2. vitás területekhez a népszövetség ellenőrzése alatt történő döntést; 3. a nemzeti kisebbségek védelmét; 4. új államok alakulásánál más államokhoz való csatlakozás biztosítását, földrajzi és gazdasági kapcsolat fenntartása esetén kereskedelmi és forgalmi szerződések útján, amelyeket a népek szövetsége hagy jóvá; 5. annak a lehetőségét, hogy a népszövetség népszavazás útján döntsön népek vagy népiöredékek határváltoztatási kéréseiről.

Nagyszeben elzárkózik a megye táviratai elől.

Bizottság utazik Nagyszebenbe.

Nem egyszer foglalkoztunk az élelmezési kérdésekkel kapcsolatban a román Nemzeti Tanács állásfoglalásával. Legutóbb a megye só szállítmánya rekedt meg Désen s a helyi román tanács a helyzethez illő megértéssel sietett a zavar elhárítására és távirati rendelkezést kért a nagyszebeni román kormányzótanácsától. Erre a táviratra nemhogy kedvező utasítás érkezett volna Désre, de még csak választ sem adott a kormányzótanács.

A szén ügyben emlékeztetés nyilatkozatot tett dr. Lázár Aurél, amikor hozzáfoglaltak.

— Szívesen viselem szülővárosom érdekeit — mondotta és megígérte, hogy okvetlen közbenjár a kormányzótanácsnál a szükséges rendelkezések kiadása végett. A szén azonban nem érkezett meg Petrozsényből, a város más forrásból szerezte be szükségletét.

Ujabbán ismét a só-ügy került felszínre. Elek Mór közéleti-mezési előadó értesítést kapott, hogy

10 vagon só áll a megye rendelkezésére, intézkedjék az elszállítás iránt.

Az örömdetes hírt Elek Mór közölte a

kormánybiztos főispánnal s tegnap a Nemzeti Tanács bevonásával fontos értekezletet tartottak. Ezen az értekezleten Elek Mór beszámolt a kormánybiztos előtt a megye kihatástalan helyzetéről s az értekezlet eredménye siralmas képét adta a megye gazdasági életének. A lizstvány komoly veszedelemmel fenyeget, a megye alföldi részén nincs tűzifa és a parányi borstól kezdve a vágómarháig a legkínzóbb kétségek gyötrik a felelős pozícióban levő vezető embereket.

Az értekezleten megbeszéltek a sürgős teendőket s ezek között első helyen áll a 10 vagon só biztosítása. Mivel azonban az addigi táviratokra a leggyorsabb válasz sem érkezett Nagyszombatból és illuzóriumok bizonyult a helybeli román tanács készsége intervenciója is — az értekezleten hangzották annak a szükségességét, hogy

a vármegye és a város részéről delegáltak keressék fel Nagyszombatban a kormányzótanácsot,

hogy a való helyzetéről felvilágosítsák és közvetlen kapcsolatot teremtsenek a közös érdekek hathatós képviselőire.

Ezeket a kiküldötteket rövidesen kiszemelik és utnak indítják.

A polgári iskolát vissza kell vinni saját otthonába.

A háború Nagyvárad közoktatását nagyon megzavarta. Alig maradt iskola a saját otthonában, mert azokban katonai körházakat rendeztek be.

A többi között különösen a községi polgári fiúiskola ment nagy hányattatáson át négy év óta.

Áthelyezték egy részét a Rére, majd a városi Bazár-épületbe, a törvényszék épületbe, a kereskedelmi iskola helyiségébe szétosztva, a másik része a városi árvaházban nyert elhelyezést, most pedig az örményi községi iskola 6 tantermében van elhelyezve a fiú polgári iskola 12 osztályának 630 növendéke.

Ez az örökös vándorlás és az iskola széttagozása nemcsak a tanítás eredményét bémította meg, hanem elősegítette a növendékek züllesztését s megnehezítette a tanulók iskolába járását.

A tanfolyamot nevében *Felczides Lajos* beadványban mutatott rá ezekre a bajokra s kéri, hogy a községi iskola épületét sürgősen renováltassák, hogy abba már a jövő tanévre beköltözhessék a községi polgári fiúiskola.

Rámutat az igazgató továbbá arra, hogy az új tanterv szerint a 12 osztálynak heti 24, illetve 30 órában kell tanítani a tornát, tehát szükséges az iskola részére egy külön tornaterem építése már a jövő tanévre. A tornaterem részére az iskola udvarán van megfelelő hely.

Szükséges továbbá egy tágas kézimunkaterem, amely az épület utca felőli pincehelyiségében nyerhene elhelyezést.

Késztelen, hogy a polgári fiúiskolának mielőbb vissza kell adni saját otthonát, annál is inkább, mert a jövőben még tömegesebben keresik fel a szülők a polgári iskolát, amely a legalkalmasabb arra, hogy az ipari pályára készülők kellő alapot szerezzenek ipari kiképzésükre.

De nagy szükség van arra is, hogy Olasz legnépesebb részén, a Réten a második fiú polgári iskolát felállítsák. Ez nem maradhat el sokáig s a város vezetőinek már most foglalkozni kell vele.

Eltávolították a kolozsvári postaigazgatóságot.

Hétfőn délelőtt Kolozsvárról a románok a posta- és táviró-hivatal éléről eltávolították a magyar postaigazgatóságot. Ezzel a postahivatal ténylegesen román imperium alá került.

Tegnap nap folyamán a helyzet úgy állt, hogy

csak az igazgatóság tisztviselőit távolították el hivatali helyükről, a kézbesítők és közlelési osztály tisztviselői és egyéb beosztott alkalmazottai továbbra is permanenciában maradtak.

Az ajánlott levelek, posta-értékpapírok feladása szünetel, épen úgy a postatakarékpénztár sem működik. Magántáviratozat sem vesznek fel.

Mivel a románok nem rendelkeznek megfelelő számu és tudásu szakszeméllyel, a kolozsvári postát az a veszély fenyegeti, hogy munkaerő hiányában hosszú ideig szü-

netelni fog, vagy legalább is csak a legminimálisabb forgalmat tudja majd lebonyolítani.

Dr Bolla kormánybiztos tegnap reggel Szegedbe utazott. Helyettese, dr Ilie postatanácsos, a postások ügyéről a következőket mondotta:

— Dr Bolla kormánybiztos visszatéréig az ügyről érdemlegesen nem nyilatkozhatok. Dr Bolla ma éjjel azért utazott Szegedbe, hogy a további teendőket a román kormányfővel személyesen beszélje meg. Ez ügyben a döntést tehát pár napig elhalasztottuk.

Mi igyekszünk a postaforgalmat minél nagyobb zökkenés nélkül lebonyolítani s amennyire ez módunkban áll, sikerülni is fog.

Feszült várakozás Kissebes előtt.

Sem a magyar, sem a román csapatok részéről nem történt tegnap ellenséges mozdulat. A legfeszültebb várakozással telt el a tegnapi nap s ha lehet hinni az előjelnek, közeledünk a békés megoldás felé. Erdély belsőéből érkező hírek arra vallanak, hogy a románok inkább a berendezkedésben erősitik meg uralmukat s nem tesznek előrelépéseket újabb területek megszállására. Romániából egyáltalán nem érkeznek csapatok.

Az eddigi csapatok legnagyobb része is az erdélyi román gárdából alakult és a szervezkedés továbbra is ezekre helyezi a fókust. A gárdák szervezete pedig nem tekinthető a magyar kormány felfogása szerint kombattáns seregnak és éppen ezért rendelték aztán el leszerelésüket, illetőleg számuknak a törvényes minimumra való redukálását.

Érthetően okokból tegnap az a hír kelt szárnyra Nagyváradon, hogy

8 nap múlva itt lesznek a románok és bekövetkezik Nagyvárad megszállása.

Érdeklődünk illetőleg tévedésről, de a hírt mindenütt a leghatározottabban megcáfolták. Egyik fontos pozícióban levő katonatiszt a következőket mondta:

— Ezt a hírt én is hallottam, de ennek nincs semmi komoly alapja. Valószínűleg ezzel vigasztalja magát egy két ismeretlen ember. Ha a megszállás bekövetkezik,

ez csak a magyar kormány tudtával történhetne meg és mi tőle kapnánk a visszavonulási parancsot.

Ilyen parancs pedig nem jött.

Kint a kissebesi hegységen a jelentéktelen epizódokon kívül semmi lényeges esemény nem történt. A helyzetről a hivatalos ezt mondja:

A mai nap folyamán tüzéségünk Sebesvártól északnyugatra levő magaslapon megállapított ellenséges tábori őrsőkre belőtte magát. Egyékként a helyzet változatlan.

A szerbek kegyetlenkedései.

Szegedről jelentik:

Adorján községből olyan rettenetes hírek érkeztek, amelyek a legsötétebb örménymészárlást is felülmúlják. Adorjánban állítólag meggyilkoltak a magyarok három szerb katonát, akik a magyar asszonyokon és leányokon erőszakot követtek el.

Megtorlásul a szerbek a községet körülfalták, a lakosságot betörték a házaikba, azután felgyújtották az egész falut.

A halottak számát a szerbek titokban tartják, de hírek vannak, hogy az egész falu kipusztult.

Ezt látszik igazolni az is, hogy Szegedről kétszáz lakoporsót vittek Adorjánba.

Szegeden csak suttogva beszélhetnek erről a rémes eseményről. Az ekeseredés és düh oly magas fokon van, hogy bármely percben kitörhet.

Baján a cisztercita rendű szerzeteseket is felszólították a büszkeségtől letréte-
lére. Az állomásparancsnok alezredes vagy-
vagyot állított fel és az eskü megtagadása
hallatára kész is volt az ítélet:

Az urak két órán belül elhagyják a várost s gyalog teszik meg az utat Magyarországon új határáig.

A tanári kar sarkon fordult s indult ki-
felé. A szerb alezredes mehökkent, nem
így képzelte az esetet. Mindjárt adott nekik
meggondolási időt másnap tizenegy óráig.

Az elhárás nemcsak a város lakosságát,
de az ott levő francia tisztakat is rend-
kívül felizgatta s ezek pressziójára újabb 10
napi haladékot adott a tanároknak. Most
egész Baja feszülten várja a kínos ügy to-
vábbi fejleményét.

Kinevezték a német minisztert.

Budapest, febr. 4. (Saját tud. táv.)

A hivatalos lap mai száma közli, hogy Károlyi Mihály a köztársaság elnöke német miniszterre Junker János ítélőtáblai bírót nevezte ki.

Gerő rendőrfőkapitány nyugdíjazását kéri.

Gerő Ármán Nagyváradi város rendőrfőkapitányát a forradalom éppen szabadságon találta, azóta gyengélkedésére hivatkozva, meghosszabbította szabadságát.

Tegnap azonban egész váratlanul nyugdíjazása iránt intézett beadványt a polgármesterhez.

Azért jött váratlanul a beadvány, mert néhány héttel ezelőtt újabb kérelmet intézett a tanácshoz, ismét még három hónapi szabadságot kért.

Gerő Ármán a következő beadványban kéri nyugdíjaztatását:

Polgármester Ur!

Előzőleg a nagyváradi törvényszéknél eltöltött 3 év és a millenáris 2 év betudásával immár teljes 40 szolgálati évet töltöttem be. Sőt, ha igaz, hogy egy legközelebb megjelenő kormányrendelet értelmében a háborús évek duplán számítandók, akkor a szolgálati éveim száma már 44.

Ennek alapján tisztelettel kérem polgármester urat, miszerint nyugdíjjal, vagyis a jelenben élvezett fizetésem, lakbérem és összes pótlékaim folyósítása mellett nyugdíjaztatásomat eszközölni méltóztatnék.

Midőn ezzel hivatali állásomtól, melyet mindenkor lelkiismeretesen és kötelességgel, és mindig csak a legjobb tudásom és tiszta meggyőződéseim szerint igyekeztem betölteni, ezennel megválok, halás köszönetet mondok úgy az igen tisztelt polgármester urnak, valamint a városi tanács igen tisztelt tagjainak, úgy is, mint tisztviselőtársaimnak és úgy is, mint barátainak azért a jóindulatért és kollégialis készségért, melylyel az oly nehéz tisztem betöltésében engem minden alkalommal támogatni kegyesek voltak.

Nagyvárad, 1919 február 3.

Tisztelettel
Gerő Ármán,
főkapitány.

Gerő Ármán Ungvárról jött Nagyváradra a nyolcvanas évek elején és a nagyváradi kir. törvényszéknél lépett állami szolgálatba. Három évi működés után a városhoz ment át, ahol megválasztották rendőrfőkapitánynak. Egy darabig az iparügyosztályt vezette, majd a bünyügyi osztály vezetését vette át, amelynek élén addig működött, amíg Rimler Károly akkori főkapitányt főjegyzővé választották meg és az így megüresedett főkapitányi állásra Beöthy László főispán őt nevezte ki. Gerő Ármán kinevezését Bánffy Dezső, az akkori belügyminiszter csak hosszú rábeszélés után erősítette meg és akkor is csak azért, mert különben a nagyváradi zsidóság elpártolt volna Tisza Kálmántól.

Érdekes megemlíteni, hogy Gerő főkapitányi működésének idejére esik Nagyváradon a szociálisták szervezkedése és megerősödése és amíg a szociálisták nem kedvelték, sokan azzal vádolták, hogy a szociálistáknak kedvez és igen elnéző velük szemben. Ez az utóbbi nem valószínű, mert a sok népgyűlés betöltése és egy-egy agitátor erőszakos, vagy csendes eltávolítása miatt a szociálisták részéről állandó támadások érték.

Gerő Ármán nyugdíjazásához az illetékes fórumok hozzájárulnak, sőt Jánossy Gyula személyében már meg is találták az új, legalkalmasabb embert a főkapitányi hivatal betöltésére.

A nagyszalontai polgárok támadják a Néptanácsot.

A forradalmi átalakulás alatt a megyében Nagyszalonta volt az első nagyközség, amely egy-kettőre talpra állt és nem megvetendő önállóságra tett szert. Olyan ügyesen rendezkedett be, hogy a megye többi Nemzeti Tanácsa irigykedve nézte a hajdúváros rendezett életét. Fegyverben tartott egy olyan polgárőrséget, amelynek a terhe alatt más község régen összeroskadt volna.

A rózsás állapot nem sokáig tartott, először Nagyváradi városa szorította meg őket a lisztszállításokkal, azután a megye kopogtatott náluk, majd a többi nagyközségek szerettek volna egyet s mást zsákmányolni, de a kísérlet legtöbbször kudarcra végződött.

Tegnap aztán egy felebbezés érkezett a vármegyei Nemzeti Tanácshoz, amely erősen bevillagít a konszolidáció tetőfokán álló község életébe.

A nagyszalontai Nemzeti Tanács ugyanis még december 31-én egy határozatot hozott, amelyben a közalkalmazottak évi

segélyezésére 120.000 korona többletet irányzott elő. Ez a személyi pótlék természetesen az adózó polgárság nyakába szakadt. A határozat ellen már akkor tiltakoztak a polgárok, most pedig egyenesen megtámadták a Nemzeti Tanácsot és a Néptanácsot egy beadvánnyal, amelyben

ennek a nagyfokú megterhelésnek az elvállalását megtagadják és kijelentik, hogy a Néptanácsot nem ismerik el ily terhek kivetésére illetékes tényezőnek.

A beadvány elmondja többek között, hogy Nagyszalontának eddig egy milliójába került a forradalom és az adózó polgárság aggodalommal eltelve emeli fel tiltakozó szavát a további pazarlás ellen.

A felebbezést és a beadványt a község képviselőtestületéhez küldték és több mint százán írták alá. A képviselőtestület áttette a biharmegyei Nemzeti Tanácshoz, ahol azonban az a vélemény, hogy a Nemzeti Tanács hatáskörét túllépné, ha ebben az ügyben intézkedést tenne. Átküldték az iratokat a vármegye közigazgatási hatóságához és valószínűleg a kormánybíróságot választ adni a nagyszalontaiaknak.

A vallásügyi miniszter az egyház és állam szétválasztásáról és az autonómiáról.

Budapest, febr. 4. (Saját tudósítónktól.) Vass János vallásügyi miniszter az egyház és állam tervezett szétválasztásáról a következő nyilatkozatot tette:

— A forradalom előtérbe juttatta az egyház és állam egymáshoz való viszonyának kérdését is. Ma egész Európában az az irány lett uralkodóvá, amely az állam és egyház szétválasztását kívánja. Ez elől nem lehet kitérni, de a kérdés megoldása különböző fokozatokat tesz lehetővé. A múltban volt már erre példa, másképp oldották meg a belgák és a franciák a szétválasztás kérdését, mint például az amerikaiak.

— Bizonyos tekintetben a mi dolgunkat megkönnyítette az, hogy a birtokpolitikai reform megoldotta az egyházpolitikai kérdéseket egy jó részét és eliminálta egy bizonyos tekintetben a szekularizáció ügyét is, mert hiszen nálunk a kérdés azért nyomult olyan nagyon előtérbe, mert aki a föld, azé az ország elvét akarták ezzel helyes alapra fektetni. Most a birtokpolitikai törvény elvette a nagy földbirtok és egyházi birtok hatalmát és így a földtől származó nagyhatalom a jövőben magától meg fog szűnni.

— Könnyebbé teszi a szétválasztás kérdését a katolikus autonómia megvalósítása

is, ami egyben megoldja az alsó papság anyagi viszonyainak rendezését, mert a nagyrészen világi elemekből álló autonómia nem fogja tűrni azt, hogy a legmagasabb elméleti képesítéssel rendelkező tanárok, hitoktatók ezer kétezre korona fizetést kapjanak, míg a káptalanok tagjai százazrekhez jutnak, de nem fogják tűrni azt sem, hogy a püspöki javadalmak évi összege a milliót is meghaladja. Magam részéről nagy súlyt helyezek a katolikus autonómia sürgős be-
cikkelyezésére.

— A katolikus autonómia rendezésénél szükségesnek tartom hangsúlyozni azt az önkormányzatot, mely a mai kormányzat demokratikus fellegésének megfelelő. Tehát szó sem lehet arról, hogy a kormány egyenesen felhatalmazást adjon bármilyen felekezetenek arra, hogy önkormányzatának vezérelveit ön maga állapítsa meg, szó sem lehet arról, hogy az önkormányzat bizonyos, a múltban nagyra nőtt hatalmasainak újból való megnövelését eredményezze és szó sem lehet arról, hogy ebben az önkormányzatban nem a nép széles rétegeinek akaratára érvényesüljön.

A vallásoktatás kérdésében az ország fog dönteni.

A vallásügyi miniszter nyilatkozata.

Budapest, február 4. (Saját tudósítónktól.) Ma délelőtt egy száz tagból álló küldöttség jelent meg Vass János vallásügyi miniszter előtt, akinek szónoka arra kérte a minisztert, hogy foglaljon állást a vallástanítás mellett.

A miniszter a küldöttség előtt kijelentette, hogy Kunfi miniszter szociálista létére csak szociálista kijelentést tehetett, a maga részéről hangsúlyozza, hogy a vallás-erkölcsi oktatás kérdése távolról sem olyan aktuális, amint azt általában gondolják. E kérdésről a nemzet fog határozni, a választásokon dől el majd, hogy a kormány miképp fog dönteni. Egészen bizonyos az, hogy erkölcsi tanításra szükség van, de hogy ez vallás-erkölcsi, vagy politikai erkölcsi legyen-e, erről az ország fog dönteni.

A kormány intézkedései a székesfehérvári események ellen.

Budapest, február 4. (Saját tudósítónktól.) A kormány a székesfehérvári határozat kapcsán a legerélyesebb intézkedéseket teszi meg. Nagy Vince belügyminiszter ma délelőtti telefonon magyarázatot kért Kövess kormánybiztostól és miután tőle kielégítő választ nem kapott, őt táviratilag felfüggesztette. A kormánybiztost a mai minisztertanács véglegesen fel fogja menteni állásától.

Baloghy közlelmzési miniszter kijelentette ez ügyben, hogy ameddig ezt a határozatot nem változtatják meg, Fehérmegyének semminemű élelmet és iparcikket nem juttat.

Jánosy belügyi államtitkár a következőket jelentette ki:

— Az én felgyásom az, hogy nem szabad ennek az ügynek nagyobb jelentőséget

tulajdonítani, de mindenesetre figyelmeztető jel ez a puccs a kormánynak arra, hogy a városi és vármegyei törvényhatóságokat a legsürgősebben meg kell rendszabályozni.

Vass János vallásügyi miniszter így nyilatkozott:

— Abban, hogy Prohászka püspök a kormány ellen szavazott, nem látok semmi okot arra, hogy a kormánynak további lépéseket kellene tennie. Ezzel szemben tudomásom van arról, hogy egyes helyeken a főpapság sehogysem tud beleilleszkedni az új rendszer szellemébe. Sajnos, arról is tudok, hogy nagymérvű propagandát fejtenek ki ellenem és erre nagy összegeket áldoznak. Természetesen ezen a téren minden konzekvenciát le fogok vonni és megtalálom a módot, hogy az illetőket választat elé állítsam.

Mozgalom a délszlávok között a Karagyorgyevics-dinasztia ellen.

Budapest, február 4. (Saját tudósítónktól.) Rotterdamból jelentik: A Daily Telegraph a Karagyorgyevics dinasztia ellen megindult mozgalomról ad hírt. A mozgalom nemcsak Belgrádban, hanem Horvátországban, Szlavóniában is zajos tüntetésekben jelentkezik. A mozgalom vezetői azt kívánják, hogy Péter király és Sándor régens mondjanak le és kiáltják ki a délszláv köztársaságot.

Angol katonai bizottság utazott ki Csucsára.

Azok a súlyos erdélyi atrocitások, amelyek az egész országot megdöbbentették és Coolidge professzor révén az entente tudomására jutottak, arra indították a budapesti fegyverszüneti bizottságot, hogy a legszigorúbb vizsgálat megindítása iránt tegye a legsürgősebb lépéseket. A hadügyminiszter átiratára az angol katonai bizottság Pomerol angol vezérkeri kapitány vezetésével egy bizottságot delegált az erdélyi sérelmek megvizsgálására.

Ez a bizottság tegnap este 6 órakor érkezett Nagyváradra. A hadügyminisztérium értesítésére dr. Katz Béla kormánybiztos főispán fogadta a pályaudvaron a bizottságot. Pomerol kapitány kíséretében vannak Hohenlohe herceg alezredes, mint összekötő tiszt és Graidl György főhadnagy, a magyar fegyverszüneti bizottság megbízottja.

Dr. Katz Béla főispán angol nyelven szívélyesen üdvözölte a bizottságot és felajánlta a város vendégszeretét. Majd Ladányi János a biharmegyei Nemzeti Tanács elnöke és Halász Sándor a nemzetőrség parancsnoka társaságában visszavonultak egy elsőosztályú fülkébe, ahol behatóan foglalkoztak úgy a hadihelyzettel, mint a felmerült panaszokkal.

Dr. Katz Béla elmondotta, hogy mi nem akarunk ellenállást, nem reguláris csapatok ellen fogunk fegyvert, hanem martalócok ellen. A várost meg akarjuk kimélni a bandák garázdálkodásától. A népek önrendelkezési jogát tiszteltük még a háború előtt is, elismerjük a románok szabad rendelkezési jogát, de ezen az alapon ugyanezt követeljük magunknak is. Nem tűrjük az elnyomást.

Pomerol kapitány a tárgyalások során bemutatta azokat a dokumentumokat, amelyek a románok juttattak el a fegyverszüneti bizottsághoz a magyar atrocitásokról. Ezek közt szerepel például az is, hogy Bolényesről el kellett menekülnie a lakosságnak. Az ő véleménye szerint valószínű, hogy mindkét részről történtek felpanaszolható sérelmek s objektív, okmányok és tanúk alapján meg fogja vizsgálni a két nemzet között folyó nagy pert.

Az ellenállásra vonatkozólag tökéletesen informálva van, még az egyes századok szállását is tudja és ismeri a nagyváradi polgárság hangulatát is.

Egész felfogása azt a kétségtelen tényről árulta el, hogy az ellenállás jogtámasa iránt támasztott aggodalmak rövid időn belül teljesen eloszlának.

Ami természetesen azt jelenti, hogy végre

végérvényesen rendezik a szerencsétlen demarkációs kérdést.

Budapesti értesülésünk szerint a fegyverszüneti bizottság előtt már készen fekszik a végleges megállapítás.

Nagyváradnak reménye van arra, hogy kívül esik a határvonalon és érintetlenül marad.

Pomerol kapitány leutazott Csucsára, Kolozsvárra és Aradra, sőt esetleg Debrecenbe is. Azokat az iatokat, amelyek a román atrocitásokra vonatkoznak, magához vette.

Kíséretével együtt lent vacsorázott a restauráció külön éttermében és éjjel 11 órakor különvonaton elutazott Nagyváradra.

Féltik a kaszárnyákat a mételyezéstől.

A régi világban, különösen a háború alatt megszokottá vált, hogy a laktanyák előtt valóságos népcsődület álljon falusi asszonyokból, lányokból és ósz öreg férfiakból. Ruhát, élelmiszert hoztak be a fiuknak, férjüknél vagy testvérüknek és mert a kaszárnyákba nem volt szabad belépni, kint a város előtt ácsorogtak délelőttökön keresztül. Ha pedig egy menetszázad volt indulóban, ez a csoport tömeggé nőtt és hajnaltól késő estig ott tanyázott a sötét fák alatt.

A forradalom elsöpörte ezt az emberietlen ridegséget, amely elzárta a szülő a gyermektől, feleséget a férjtől, testvért a testvértől. Szabad volt bemenni mindenkinél a katonák szobájába, nem állt a kapuban a szigorú kapuügyeleti altiszt, aki minden civil kemény szavakkal elutasított.

Ezt a szabadságot azonban különösen a bolsevizmus felé hajló szélsőséges agitátorai saját céljaikra használták fel, rendszeres izgatást fejtve ki a kaszárnyák falai között. A hadügyminiszter több eseten okulva, most rendeletileg megszüntette a szabad bejárást és csak igazolvánnyal ellátott egyének léphetik át a katonai otthonok küszöbét.

Az erre vonatkozó rendelet így hangzik:

Ugy a reakciós, mint a szélsőséges politika felelőtlen egyéneinek lázításra, rombolásra, fosztogatásra és rendbontásra szító agitációjának megállítás végett ezután a kaszárnyákba csak belépési igazolvánnyal lehet belépni.

Ilyen belépési igazolvánnyal ellátják a katonákat és a kaszárnyához tartozó embereket, továbbá azokat, akik ideiglenesen látogatás céljából akarnak bemenni. Igazolványokat a főbizalmi emberek bevonásával a laktanya, vagy az állomásparancsnokság állíthat ki.

A laktanya parancsnokság a katonáknak, szállítóknak, kéményseprőknek, a laktanyában dolgozó munkásoknak és a kantonosoknak, az állomásparancsnokság pedig a katonatanács végrehajtó bizottságának bevonásával a katonák katonáknak, a katonatanács tagjainak és azoknak, akik valamilyen politikai küldetésben járnak ad igazolványt.

Sürgős esetekben valamilyen bizalmi férfi, illetve a laktanya ügyeleti tiszt is engedélyezheti a laktanyába való belépést.

A belépési igazolvány rendszer betartására országosan, minden kaszárnyában külön egy ellenőrző ügyeleti különítmény fog vigyázni, amelynek 3 tiszt, 3 altiszt, 6 telefonista és 6 küldő tagja lesz. Ezek közül kerül ki a laktanya ügyeleti tiszt is.

A rendelet azonnal életbe lép, úgy hogy ma már csak igazolvánnyal lehet a kaszárnyákba bemenni.

A csehek Kassán átvették a dohánygyárat.

Budapest, febr. 4. (Saját tudósítónktól.) Kassáról jelentik: A csehek le társ szerint átvették a dohánygyárat. Hat hónapra engedő dohány nyersanyagot és három millió darab szivart foglaltak le. A gyár magyar munkásainak megengedték, hogy továbbra is dolgozzanak, a gyár cseh szlovák igazgatója azonban a cseh esküre akarta őket kényszeríteni, amit a munkások megtagadtak.

Ma nyílik meg a városi ruha és cipő üzlet

A ruha ára 150—25,
a cipőé 84—60 korona.

Rákóczi ut 5. szám alatt, a Waiszlovits ház nagy bolt helyiségében ma reggel nyílt meg a városi ruha és cipő üzlet.

Ruha és cipővásárlásra csakis nagyváradi lakos tarthat igényt és pedig a listakönyv felmutatása mellett egy öt tagból álló család egy öltöny fiu vagy gyermek ruhát és két pár cipőt vásárolhat. Különösen a nagyszámu családok részére jelent ez igen nagy előnyt, mert egyszerre két pár cipőt kaphatnak, ami eddig szinte kizárt volt. A megvásárolt ruhát, vagy cipőt nem veszik vissza sem pedig nem csorélik ki.

A ruhák használt, de teljesen jó karban levő árukból készültek és csinos kivitelben kerülnek eladásra.

Tekintettel az anyagiánkra, a városi ruházom a rendelkezésre álló anyagból egyelőre nagyobb részt fiu és gyermekruhákhoz forgalomba.

A ruhák árai a következők:

42—46 os férfi ruha	150
42—46 os " nadrág	50
38—40 os fiuruha (röv. nad. és mel.) I. m.	120
" " " " " " II. m.	110
" " " " " " III. m.	90
38—40 os " (hossz. n. és mel.) I. m.	140
38—40 os " " " " " " II. m.	120
6 os sz. gyermekruha (kao. nad.) I. m.	96
" " " " " " II. m.	81
" " " " " " III. m.	71
7 os sz. " " " " " " I. m.	98
" " " " " " II. m.	83
" " " " " " III. m.	73
8 os sz. " " " " " " I. m.	100
" " " " " " II. m.	85
" " " " " " III. m.	75
9 os sz. " " " " " " I. m.	102
" " " " " " II. m.	87
" " " " " " III. m.	77
10 os sz. " " " " " " I. m.	104
" " " " " " II. m.	89
" " " " " " III. m.	79
6—10 os sz. gyermeknadrág I. minőségű	30
" " " " " " II. " "	25

Cipők árai:

40—46 os. sz. páronként	84
35—39 os " " "	72
29—34 os " " "	60

A román követelések visszatetszést szültek az antantnál.

Genfből táviratozzák: Románia követelése, mely a temesi Bánság nagy részétől tekintve egész Besszarabiát is feltétlenül a románok részére kívánja és Bulgáriának csak kis részt akar átengedni Dobrudzsában, az antant körében élénk visszatetszéssel találkozók.

Szatmárra román foglyokat szállítottak be a székelyek.

Budapest, február 4. (Saját tudósítónktól.)

Szatmárról jelentik: Nagybánya és Szinyérváralja között ma délelőtt székely járőrök összeütköztek a román járőrökkel, amelynek eredményeként a székelyek számos román foglyot szállítottak be Szatmárra.

..HIREK

* A Nemzeti Tanács ülése. Biharvármegye Magyar Nemzeti Tanácsa február hó 10 én, délelőtt 10 órakor, a megyeháza nagytermében tanácsülést tart a következő napirenddel: 1. A végrehajtó bizottság 1918. évi jelentése. 2. pénztári jelentés és zárszámadás jóváhagyása. 3. A Tanács kiegészítése. 4. A végrehajtó bizottság kiegészítése. 5. Esetleges indítványok. A tanácsülésen részt vesz Kátz Béla dr főispán kormánybiztos is, aki a törvényhatósági közgyűlés megszűntével, itt fogja programját kifejteni és több igen fontos aktuális kérdésszel fog nyilatkozni.

* A fürdővasut előmunkálati engedélyének meghosszabbítása. A kereskedelmi miniszter értesítette Nagyvárad városát, hogy a nagyvárad belényes vaskövi vasut részvénytársaságának az ősi velencei összekötő vasutvonalára, valamint ezen vasutnak a Binya-sori vonalából kiágazólag Váradszőlős és Váradszentmárton közötti érintésével a nagyvárad belényes vaskövi vasut Rontó állomásáig vezetendő gőz, esetleg villamosüzemi helyiérdekű vasutvonalra az előmunkálati engedélyt egy évre meghosszabbította.

* Urleányok kongregációjának tagfelvétele. Vasárnap délután a kongregáció ismét szaporodott három taggal és két jövevényvel. Az egyesület életében nagyfontosságú ünnepségre összegyűltek nemcsak a tagok teljes számban, hanem az érdeklődők is, kik teljesen megtöltötték a kápolnát. A prézes Domonk Pál szónoki lendülettel előadott és meztelen felépített beszédszékénél holt a hallgatóság szívébe, kiknek a kongreganista magasabb életfelfogását ecsegette. A tagfelvétel alatt Reisch Mihályné interpretálta Cherubiel Ave Máriaját oly művészettel, mely a világhírű mestermű minden szépségét feltárta a hallgatóság előtt. A szertartás után a kongreganisták kedélyes teázás közben ünnepelték szeretett prézesüket.

Az Urleányok kongregációja ma délután fél 5 órakor ülést tart a szöveti helyen.

* A Népszövetségi mozi ifjúsági humoros előadása. A Népszövetségi mozi holnap, csütörtökre ismét ifjúsági előadást tart, még pedig változatosság kedvéért a műsoron kisebb darabok fognak szerepelni, egyfelvonásos tréfák, életképek stb. Összesen hét vígjáték, bohózat és komolyabb dráma fog színe kerülni. Ismét két előadás lesz, egyik délután 4 órakor, másik este 6 órakor. Jegyek zsűlyékre előre válthatók a Tiszántúli kiadóhivatalában.

* Újságírók szabadszervezete ma délután három órakor az újságíróklubban nagyon fontos ügyben értekezletet tart.

* Kellémetlen vendég. Tegnap este 9 óra után Gale Demeter vonatkezelő Lukács György utca 2. szám alatti lakására beült a Fekete József fékező és minden bejelentés nélkül fel este Gale pompás bőrkabátját, aztán bucsuzásul revolveréből háromszor a levegőbe lökt és eltávozott. Gale Demeter holira rémülten vacogott az ágyban és mikor magához tért, rohant a rendőrségre és feljelentette Feketét Fekete valószínűleg nem fog emlékezni sem mire, mert látogatása alkalmával meglehetősen illuminált állapotban feledzett.

* Sürgetik a villamosarifa emelését. A Nagyvárad Városi Vasut részvénytársaság már egy évvel ezelőtt kérte a villamos vasut személy és árutarifájának felemelését, hogy a 12 filléres jegyek ára 20 fillérre, a 20 filléres jegyek ára pedig 30 fillérre emeltesse a teheráru szállításért pedig szintén magasabb díjat számíthasson. Azóta húzódik a díjemelés ügye. Legutóbb a városi és a Nemzeti Tanács együttes ülése elé került a kérdés, de az nem döntött, hanem a megalakítandó Néptanács elé utalta a kérdést. A vasutársaság tegnap újabb beadványt adott be a városhoz, amelyben hivatkozik arra, hogy a Néptanács már megalakítható s a város a villamos áram árát tetemesen emelte s a vasut üzemére igen sürgős a kérdés eldöntése s a tarifa emelés ügye halasztást nem enged, miért is újból kéri az ügy sürgős tárgyalásra tűzését s a tárgyalásról a vasutársaságot értesíteni kéri.

* Az olasz tisztek szabad utazása. A magyar hadügyminiszter a lentebb felsorolt olasz tiszteknek szabad utazási igazolványt adott. Valamennyien a bécsi fegyverszüneti bizottság tagjai s valószínű, hogy meglátogatják a nagyváradi és debreceni katonaságot is. Név szerint a következők: Segre Roberto tábornok, Albertini Adorján ezredes, tábornok, Tuvernizzi Jenő és Campana József ezredes, Slachek Lajos fregattkapitány, Vecchiarelli Károly alezredes, Pentimalli Richard, Maffei Jenő, De Giorgi Frigyes, Penaglia Henrik és Filocionivi Hugó őrnagyok, Valdettaro Sándor, Porta Euzo, Tamburino Viktor, Emanuel és Monelli Pál századosok, Chiavari Gian Gerolamo, De Palma Guido, Riccioni Jenő, Flora Agoston, Gucciarini Miklós, Fedeschi Gyula, Zileri György, Michaelis Albert, Borin Arthur, Nodari Kamil és Aproni Károly főhadnagyok, Beltrame Renato hadnagy, D'Aucona tanár, Fogolari és Gogliolo doktorok.

* Hadirokkantak, hadiözvegyek és hadiárva országos szövetségének nagyváradi és biharmegyei főköja szerdán délután 4 órakor választmányi ülést tart. Felkérjük tagjainkat, hogy a választmányi ülésen megjelenni szíveskedjenek. Az elnökség.

* A Népszövetségi Hangya tudatja tagjaival, hogy csütörtök ól kezdve a február hónapi cukrot a hatóság cukor-jegy ellenében kiadja. Fejenként 75 deka jár. A Rákóczi uti főüzletben, a Kolozsvári utcai első főknál vagy a Telek-utcai második főknál kapható ki a cukor, azért mindenki oda-menjen, amelyik üzlet közelebb van a lakásához. Minden tag részére ki tudjuk adni a cukrot, azért ne mindenki az első nap jöjjön. Vidéki tagjainknak cukrot nem tudunk adni. A bevásárlási igazolványát felmutatni tartozik mindenki. Akinek üzletkörnyékhez tartozó bármi venni vagy eladnivalója van, az jelentse az igazgatóságnál vagy akár melyik boltban az üzletvezetőnél.

* Dr Kenéz Kálmán előadása. Dr Kenéz Kálmán az elmekörnéz vezető főorvosa a szabadegyetem keretében ma este fél 6 órakor előadást fog tartani a Hírtörő kiváltotta elne és idegmegebetegedésekről. A nagyhorderejű tárgyat bemutatásokkal fogja megvilágítani, sőt ha alkalmas médium akad, a hipnózisra is ki fog térni. Az előadásra, amely a Kath. Kőr nagytermében lesz, jegyes a házagnál válthatók.

* Esküvő. Ma tartja esküvőjét Szabó Sámuel Budapestről, helybeli Tokaji János kedves leányával Erzsikével. Este 8 órakor a Buni-utcon lévő baptista kápolnában istentisztelet, melyre mindenkit szeretettel meghívunk.

A csehek bizodalma megingott.

Budapest, febr. 4. (Saj. tud. táv.) Prágából jelentik: Prága lakossága körében már nincs meg a feltétlen hit, amivel eddig bíztak a békekonferencia kedvező döntésében. Elénken bizonyítja ezt Kramarz lapja, mely Nyugalom című cikkében rámutat a nagy idegességre, mely megszállotta a cseh közvéleményt és nyugalomra intve a lakosságot, hivatkozik a francia kormány ígéretére, hogy támogatja Csehország törekvéseit.

Orosz nagyhercegek kivégzése.

Budapest, febr. 4. (Saját tudósítónktól.) Helsingforsból jelentik: Egy bolsevik közlemény, melyet Péterváron adtak ki, azt jelenti, hogy a kiküldött bizottság határozata folytán agyonlőtték Alexandrovics Pál nagyherceget, a volt cár nagybátyját, Constantinovics Dimitri, Mihajlovics György és Alexandrovics nagyhercegeket is az utóbbi feleségét.

Agoston Péter eskütétele.

Budapest, febr. 4. (Saját tudósítónktól.) A köztársaság elnöke Agoston Pétert, a belügyminisztérium, Rónay Zoltánt a népjóléti minisztérium államtitkárává nevezte ki. Az államtitkárok és a szintén most kinevezett Junker János német miniszter ma letették az esküt Károlyi Mihály elnök kezébe.

A kormány felfüggesztette az egyetem autonómiáját

Budapest, febr. 4. (Saját tudósítónktól.) Ma délután 5 órakor minisztertanács ült össze, amely kimondta az egyetem autonómiájának felfüggesztését a az egyetem kormánybiztosává Jászi Oskárt nevezte ki. A minisztertanács végén a kinevezett két tanár letette az esküt a kormánynak.

Direktórium alakult Székesfehérvárott.

Budapest, február 4. (Saját tudósítónktól.) Székesfehérvárról jelentik: A nemzeti munkás- és katonatanács ma este nyolc órakor együttes ülést tartott, amelyen elhatározták, hogy három tagú direktóriumot alakítanak, amely az új kormánybiztos megérkeztéig a város és vármegye felett átveszi a végrehajtó hatalmat. A városban semminemű rendzavarás nem történt.

* **Temetések.** Tegnap délelőtt ment végbe nagy előkelő köröség részvétele mellett Torma Lajos temetése. A temetésen megjelentek: Dr. Fráter Imre, dr. Morvay Zsigmond, Keszei Zoltán, dr. Csiffra Kálmán, Tóth Imre, dr. Medvigy Gábor, Olasz Elemér, dr. Molnár Imre, Szeberényi Pál, dr. Demetrovics Elek, Vassdy Lajos, Barthos Elemér, Örléy Kálmán, dr. Örléy György, Lovassy Andor, Németh István, Csapó Zoltán, dr. Fráter Pál, Marschalkó Tamás, dr. Rednik Gábor, Szabadhegyi Géza, Jencsovits Jenő, dr. Valt, Buzássy Antal, Szentágh Pál, stb. A beszentelést Imrik Zoltán c. kanonok végezte, a mely után a díszes koporsót feltekerték a négyes fogatu üvegdisz halottas kocsi és az impozáns gyászmenet az olasz temetőbe vonult, ahol végső nyugalomra helyezték az elhunytat.

Tegnap délelőtt temették Marozsán Istvánt a Rét-utcai gyászházban. A beszentelést Popovics Vazul plébános végezte, a mely után a díszes koporsót a négyes fogatu üvegdisz halottas kocsi az olasz temetőbe vitték, ahol a családi sírhelyen végső nyugalomra helyezték.

Ugyancsak tegnap délelőtt temették el özv. Szilassy Andrást is. A beszentelést Imrik Zoltán c. kanonok végezte, amely után a koszorúkkal borított díszes koporsót a négyes fogatu üvegdiszhalottas kocsi az olasz temetőbe vitték, ahol a családi sírhelyen helyezték végső nyugalomra.

Ocskó Istvánt tegnap délután temették. A beszentelést dr. Halász Gyula plébános végezte. A temetésen megjelentek a Léderer Kálmán gyár igazgatósága, tisztviselői és munkásai. A beszentelés után a koszorúkkal borított díszes koporsót, a díszes üvegdisz kocsi nagyszámu résztvevő kíséretében a velencei temetőbe vitték, ahol végső nyugalomra helyezték az elhunytat.

A temetéseket Veiszlovits Adolf és fia első nagyváradi temetkezési vállalata nagy pontossággal rendezte.

* **Miért 20 korona egy kiló hal?** Ezt a kérdést intézték szerkesztőségünkhöz tegnap este. Természetesen nem tudunk feleletet adni, hanem azt tanácsoltuk az illetőknek, hogy kérdezzék meg Lukács Ödöntől. Ő valószínűleg felvilágosítással tud szolgálni eme nagy fontosságú és minden esetre érdekes kérdésre.

* **Ipartestületi közlemények.** Felhívás az élelmészeti és ruházati szakmai iparosokhoz! Felkérem a testület közelébe tartozó összes élelmi és ruházati iparosokat, hogy folyó hó 5-én, azaz szerdán délután 6 órakor az ipartestület helyiségében rendkívül fontos értekezlet tárgyában okvetlen és teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Felkérem az összes hadból hazatért iparosokat, hogy a kölcsön megszerzése és azok feltételeinek megbeszélése céljából folyó hó 5-én, azaz szerdán délután 6 órakor az Arany Sas vendéglő nagytermében teljes számban megjelenni sziveskedjenek. Nagyvárad, 1919 február hó 4-én, Holdy Sándor, iparostanács elnök.

* **Be kell fizetni az ebadót.** Felhívom az ebtulajdonosokat, hogy ezen hirdmény közzétételétől számított 15 nap alatt, de legkésőbb március 1-ig az ebadót a városi pénztárba annál is inkább befizessék, mivel a mulasztók a szabályrendeletileg megállapított ebadó kétszeres, esetleg háromszoros összegében fognak elmarasztaltatni. Jánossy Gyula tb. rendőrfőkapitány.

* **Köszönetnyilvánítás.** Hálas köszönetet mondok mindazoknak, akik vasárnap, 2-án a kapucinus templomban segítségemre jöttek. Özvegy des Echerollesné.

* **Esküvő.** Cseh József, a városi levéltár régi, buzgó tisztviselője, házasságot kötött Cseh Adélka Irénnel.

* **A jogakadémián a beiratások** rendes határideje letelt. A késedelem igazolása mellett külön dekáni engedéllyel még folyó hó 18-ikáig lehet beiratkozni.

* **Cukor, liszt, rum.** Február 6-tól kezdődőleg az összes hatósági liszt- és élelmiszerüzletekben cukor vásárolható és pedig minden egyes családtag után személyenként 20 deka fehér és 55 deka nyers cukor a következő áron: kristálycukor 1 kg. 3.46, nyerscukor 1 kg. 3.38, süveges cukor 1 kg. 3.48, kockacukor 1 kg. 3.60, lisztcukor 1 kg. 3.60 K.

Február 6-tól kezdődőleg a nullás- és főzőliszt árát a régebbi maximális árak szálították le. A nullásliszt 1 kg. 3.26 K, főzőliszt 1 kg. 1 K. Kenyér főzőlisztből péknél 1 kg. 1.08, kenyér főzőlisztből viszontelárusítónál 1.12, kenyér nulláslisztből péknél 1 kg. 3.34, kenyér nulláslisztből viszontelárusítónál 3.38.

Mindazok, akik rumjegyeik alapján a részükre személyenként megállapított három deci rumot meg nem kapták meg, azt részükre a hatósági liszt- és élelmiszerüzletek kiszolgáltatják.

* **Ujabb pótlékok kérnek.** Nagyvárad városi szolgálati pótlékot élvező tisztviselőinek egyrésze beadványt intézett a városi tanácshoz, amelyben a szolgálati pótlék után 1917 július 1-től visszamerőleg 1919. április 1-ig állami háborús segélyt, továbbá a szolgálati pótlék után az 1918. évre a 35 százalékos városi segély kiutalását kéri. A kérelmet a szolgálati pótlékot élvező több tisztviselő nem írták alá.

MODALOM

Szent család. E kedves, életrevaló család folyóiratnak januári száma most jelent meg a következő tartalommal: Sónhárts a betlehemi csillag után Németh István — Földosztó jövő. — Ujévi gondolatok. M. M. — Mi történt. Nagy Gyula. — M. lészen, feleim. Németh István. — Vellünk az Ur. Blaskó Mária. — A béke lejedelme. Ströhr Géza. — A szerzetes. Kocsis László. — Mesziós naplómból. Fenyő Mária. — A Szociális Missziótársulat népszervezetének munkatéréről összefoglalóan. Megrendelhető Győr, Kármelita rendház. Évi előfizetés: ára 6 korona. Megjelenik minden hó elején.

KÖZGAZDASÁG

A TOZSDE.

Budapest, febr. 4. (Saját tudósítónktól.) Az értékpiacon több ingadozás után szilárd maradt az irányzat. A tőkárság a következő kötéseket jegyezte fel:

Magyar Hitel 944—954. Osztrák Hitel 646—654. Jelzálogbank 495—485. Leszámloló 636—628. Magyar Bank 706—710. Rima 952—943. Államvasutak 965—958. Ke. eskedelmi bank 4355—4365. Hazai takarékok 17975—18025. Hungária 720—730. Általános köszén 2010—1990. Saigó 996—1015. Urikányi 873—865. Ganz 2840—2820. Nasici 3000—3060. Adria 18000—11765. Atlantica 1320—1280. Leone 1090—1110.

Színház.

A színház műsora:

Szerda: Majd a Vica.
Csütörtök: Árva László.
Péntek: Médi.

Majd a Vica! még csak ma van mi soron a bemutató szereplőivel.

Árva László királyt Gróf László alakítja a csütörtöki előadásán. A főszerepeket Gazdy, Jósika, G. Polgár, Tóth, Stoll, Váradi és Szigeti Jenő adják.

Médi. Péteken este ismétlik meg a Médi előadását Aggházyval a címszerepben. Aggházyt kivül Horváth Nusi és Jósika Mici, Gróf, Madas, Stoll és Szigeti Jenő játsszák régi szerepeiket.

Görög rabszolga vasárnap este szerepel a műsoron Békéfi Lajos gondos rendezésében. A vezetőszerepekben Aggházy, Tóthné, Tamás, Stoll és Szigeti szórakoztatják majd a közönséget.

Ördög. Molnár Ferenc híres vigjátékának felújítása szombat este lesz. A címszerepet Harsányi Miklós alakítja.

Magnás Miskát mérsékelt helyárrakkal szombaton délután játssza el az énekes-színészek.

Főszerkesztő: **FOLLMANN GÉZA.** A szerkesztésért felelős: **HILF LÁSZLÓ.**

Kiadótulajdonos: Szent László-nyomda r. t.

Belépési felhívás

a Népszövetségi Hitelszövetkezet VII-ik évtársulatába.

A Népszövetségi Hitelszövetkezet 1919. január 1-én VII-ik évtársulatát nyitotta meg.

Az előbbi üzletek, dacára a nehéz megélhetési viszonyoknak, — igen szép eredményeket fognak.

Belépni szándékozók üzletrészeket jegyezhetnek még most is a hivatalos órák alatt a szövetkezet helyiségében (Szilágyi Dezső u. 5. sz. a.). Egy üzletrész heti 20 fillér befizetésre kötelez s ki-ki annyi üzletrészt jegyez, amennyit akar. Felvételi díj üzletrészenként, 20 fillér, 3 év múlva az évtársulat feloszlik a tagok a befizetett összeget kikapják s rájuk eső nyereséget is.

A tiszta haszon és nyereség teljes egészében a tagok között osztatik fel s kiki heti betéte arányában részesedik.

A szövetkezet elfogad betéteket is s azokat legmagasabb kamattal kamatoztatja.

A tagok a befizetett összeg 1/4-öd részéig a szövetkezettől olcsó kamatra kölcsönt is kaphatnak, mely 3 év alatt fizethető le. Azonfelül betétlázasra, értékpapírra, vagy váltóra, bármily összeg erejéig.

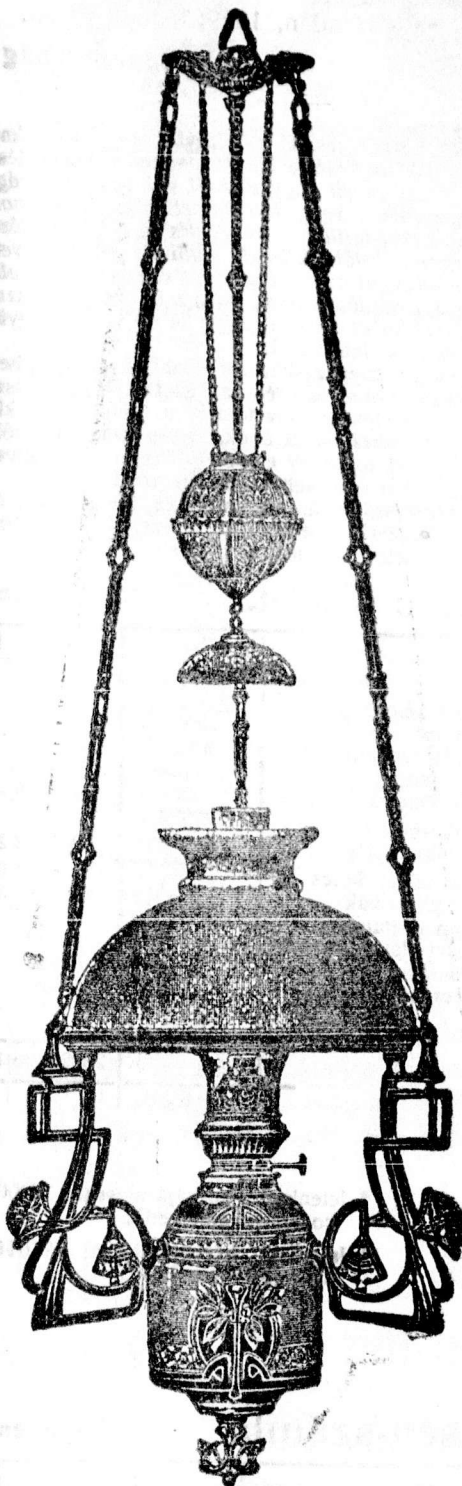
Tőkekamatadót a szövetkezet fizeti.

Bizalommal körjük a belépni szándékozókat, sziveskedjenek szövetkezetünk helyiségében részjegyeket jegyezni.

Népszövetségi Hitelszövetkezet.

URÁNIA mozgó- színház	5-én Barlanglakók. Hétköznap 1/4, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.
VIGADÓ mozgó- színház	5-én Bob herceg. Hétköznap 1/4, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.
APOLLÓ mozgó- színház	5-én Fekete táncosnő. Hétköznap 1/4, szombat, vasárnap 2 órai kezdettel.

Heti árjegyzék

Szines obédőkészlet aranyozással 12 személyre.	300.—
Szines teáskészlet ar.-sal 12 sz.-re	160.—
Sz. kávékészlet ar.-sal 12 sz.-re	160.—
Függőlámpa teljesen felszerelve	80.—
Majolika vizeskancsó színes.	20.—
Majolika virágváza színes virággal	15.—
Majolika cukorbox sz. virággal	15.—
Petroicum asztali lámpa nickel, felszerelve	40.—
Majolika dohánytartó sz. virággal	15.—

Nippek, figurák, szent Antal és Mária szobrok, szenteltvíz-tartók.

Eladás nagyban és kicsinyben. Képeretezés, ablaküvegozás.

KOMLÓS TESTVEREK

üveg, porcellán, lámpa, diszmutáruk, ezüstárak, konyhafelszerelések gyári raktára Nagyvárad, Hlatky Endre (Zöldfa-u.) utca 13.

Telefon 3-72. Telefon 3-72.

Autójárat a Félixfürdőbe!

Tudvalevőleg a szénhiány miatt a belényesi vonat — mely a fürdői közönséget hozza — napjában egyszer indul s csak másnap reggel szállítja vissza az utasokat.

Hogy a fürdőbe jövő közönségnek ne kelljen lemaradnia a tulsufolt vonatról és még aznap vissza is térhessen, Váradról a fürdőig, autójáratot rendeztem.

A husz személynél többet befogadó automobil e hó 12-től kezdve, reggelenként 8 órakor indul a Fekete-Sas előtti állomásától s az utasok számához mérten két óránként közlekedik. Kiránduló társaság részére a nap bármely időszakában rendelkezésre áll külön 100 K díjazás mellett.

Viteldij a Félixfürdőig 4 koronát

Fürdőbérlet.

IZSÁK LIDIA

Elsőrendű
fűzőszalon

NAGYVÁRAD,
Nagy Sándor-u. 1.

Parkszálloda épületében

Interurbán telefon:
11-53 szám.

A Szigligeti-színház mű-
vésznőinek egyedüli fűző
szállítója.

Tisztításokat és átala-
kításokat elvállalunk.
Fűzők mérték után a
legrövidebb idő alatt el-
készíttetnek.

Hirdetmény.

A Tátray Sándor féle lakatos, vízvezeték és villanyberendező r. t. közlése, hogy az 1919. január 27-én megtartott rendes közgyűlésén a társaság feloszlását határozta el s felszámolóul Tátray Sándort, a részvénytársaság eddigi igazgatóját bízta meg.

Felhívja ezért a társaság hitelezőit, hogy követeléseiket a jelen hirdetmény harmadszori közzétételétől számított 6 hó alatt jelentsék be, illetőleg érvényesítsék.

Tátray Sándor-féle

lakatos, vízvezeték és villanyberendező
r. t. felszámolásban.

Mocsáry Sándor

törv. bej. cég.

Villany-, gáz- és víz-
vezeték-szerelő, bronz-
műves, bádigos, laka-
tos, műszerész és gal-
vanizáló. Írógép, ke-
rékpár-, grammon-
javító és nikkelező.

Iroda és raktár:

Zöldfa-utca 8. Telefon 1404.

Ipartelep:

Szent János-u. 22. Telefon 532

A Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank Zárszámadása 1918-ik évről.

MEGHIVÓ.

A Biharmegyei Takarékpénztár és Gazdasági Bank 1919. február hó 23-án, vasárnap délelőtti 11 órakor Nagyváradon az intézet székházában meggyűlésre

46-ik évi rendes közgyűlésére
a t. részvényesek ezennel meghívottnak.

Napirend:

1. Jegyzőkönyv-áttekintés és jegyző ki-jelölése. (Alapsz. 50. §-a).
2. Az igazgatóság évi jelentése. Az 1918-ik évi zárszámadások előterjesztése, a nyugdíj-alap számadása, a felügyelő-bizottság jelen-tése, a mérleg megállapítása, a nyereség fel-osztása iránti határozat és a felmentvények megadása.
3. Az igazgatósági elnök, alelnök, igaz-gatósági tagok és a felügyelő-bizottság tag-jainak 3 évre való megválasztása. A fel-

ügyelő bizottsági tagok díjazásának 1 évre való megállapítása.

Nagyváradon, 1919. január 23-án.

Az igazgatóság.

Minden részvényes, ki a közgyűlésen részt akar venni, tartozik legkésőbb három nappal a közgyűlést megelőzőleg részvényeit vagy ezekről valamely hatóság, bíróság, közpénztár vagy hitelintézet által a számlák pontos felsorolása mellett, a közgyűlés napját megelőző harmadik napon belőli keletkezett letéti jegyet, melynek valódiságát a takarékpénztár vizsgálja meg, a társaság pénztárába letenni, hol az őt illető szavazati számát előtűntető és beletűi jegyül is szolgáló közgyűlést igazolvánnyal láttatik el.

Részvényes meghatalmazott által is képviselheteti magát, ennek azonban szintén szavazati jogosult rész-vényesnek kell lennie. Kivételnek a kiskorúak, kik gyámjuk, gondnokság alatt állók, kik gondnokuk, nők, kik férjük, társulatok vagy egyletek, melyek törvényes képviselőjük által képviselhetik magukat.

Az évi zárszámadás, valamint az igazgatóság és a felügyelő-bizottság jelentése az intézet helyiségében a t. részvényesek által megtekinthető.

Vagyon

Mérleg-számla 1918. dec. 31-én.

Teher

	K	f	K	f		K	f	K	f
Készpénz: a pénztárban	469489	78			Részvénytőke 20000 db.				
Készpénz-pénztárkezelési elhelyezve	1716704	67	2186128	40	250 K-és részvény	5000000			
Leszámlított váltók*	6571588	12			Tartalék-alap*	1500159			
Jelzálogköcsönök	1556507	34			Tiszviselői nyugdíjalap**	719727			
Folyó-számlái köles**	365648	19			Széchenyi Jenő jót. alap	5000			
Zálogköcsönök	8787		11789210	71	Szűnyogh Péter-alap	2000		758858	
Saját értékpapírjaink			3067489		Könyvecské-betétek	11576590	84	15078282	28
Intézet székház			295090		Folyózámlái-betétek	3499691	44		
					Atruházott jelzál. köles			257481	94
					Különléte passzívák			102831	57
					Kifizetetlen osztalékok			3435	
					A jövő évet illető kamatok			23391	97
					Betűli kamatok			38256	20
					Tiszta nyereség			462205	15
								23271488	11

* Jelzálogilag biztosított váltók	69%	4,535,595 K 86 f.
Értékpapírral fedezett váltók	100%	653,244 K — f.
Személyi, hiteli, kezességekkel ellátott váltók	21%	1,388,128 K 83 f.
	100%	6,571,968 K 18 f.

** Bek. ebelezéssel biztos. folyózámlák	113,8%	419,706 K — f.
Hadikölcsönkötvényekkel fedezve	39%	1,418,800 K 80 f.
Egyéb értékpapírokkal fedezve	331,2%	1,219,184 K 89 f.
Városi és egyéb közkölcsönök	12%	440,316 K — f.
Váltókkal fedezve	4%	162,691 K — f.
	100%	3,655,648 K 19 f.

* Jelenlegi hozzájárulással 1600000 koronára emelkedik.

** Jelenlegi hozzájárulással 727844 K 32 fillérre emelkedik.

Veszteség

Nyereség- és Veszteség-számla.

Nyereség

	K	f	K	f		K	f	K	f
Passív kamatok			606559	92	Aktív kamatok, jutalékok			1888757	20
Tiszviselői és alkalmazottak fizetése és lakbéré	106017	62			és egyéb jövedelmek			89943	41
Hadisegélyek és drágasági pótlékok	78821	16			Házbérjövödelmek			66339	22
Üzleti költségek	46561	65	426850	41	1917. évi nyereség-áthozal				
Adók és illetékek	105970	70							
Betűli kamatok utáni adók	54917	24	160892	94					
Jótekmény-célú kiadások			10000						
A felügyelő-bizottság díja	12000								
Az ügyvezető igazgatóság díjazása	6000		18000						
Tiszta nyereség			462205	15					
								1483039	83

Nagyvárad, 1919. január 23-án.

Hanslian Ede,
főkönyvvezető.

Sürger Bertalan,
pénztár-főnök.

Szász Gyula,
igazgató.

Ternyei Ármán,
igazgató.

AZ IGAZGATÓSÁG:

Fráter Barnabás,
elnök.

Dr. Cziffra Kálmán,
alelnök.

Havas Mór,
vezérigazgató.

Dr. Schweiger Ede,
igazgató.

Ternyei Antal,
igazgató.

Dr. Fleischer Lajos,
igazgató.

Diósi Lajos,
igazgató.

Tatár Zoltán,
igazgató.

Megvizsgálta és helyesnek találta:

A FELÜGYELŐ-BIZOTTSÁG:

Tabéry Ármán,
f. ü. biz. elnök.

Balásházy Iván,
f. ü. biz. tag.

Gerő Ármán,
f. ü. biz. tag.

Mihelyi Pál,
f. ü. biz. tag.

Juricskay Barna,
f. ü. biz. tag.

Lukács Gyula,
f. ü. biz. tag.

Seszich Elek,
f. ü. biz. tag.

Szent-László-nyomda részvénytársaság Nagyvárad.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Minden sor ára 20 fillér, vastagabb betűvel 40 fillér. Legkisebb apróhirdetés ára 2 korona. Apróhirdetések díja előre fizetendő.

Házhoz
megyek tiszt, civil és női ruhát venni. Szentmihály, Liget-u. 3.

Eladó
teljesen jókarban lévő ház Élesden a Fő-utcán ázsiai helyiséggel és három szobás lakás és mellékhelyiségekkel. Értekezni Élesden, Kresmer Jánosnál.

Likör
és rumkomposztók, Chartreuse, Benediktin, Allasch, Meggy stb. essentia. Törköly, Sallórtum, Seprő, Cognac-tyonatok használati utalással a legfinomabb minőségben kaphatók: Farkas István „Apollo” éregertájában, Nagyvárad.

Tavaszi
szepők, májfoltok, bőrbetegségek, kiütés, mitrezerék ellen biztos az IPO-krem. Ára 5 kor. és szappan Vlóra Ámesó ára 6 korona. Kapható Farkas István „Apollo” éregertájában, Rákóczi-ut 7—B.

Poloskairtó
Baksin biztos, kipróbált, megbízható poloskák ir-tesára. Kis üveg 4 K, középvég 8 K, nagy üveg 14 K. Kapható Farkas István „Apollo” éregertájában, Rákóczi-ut 7—B.

Francis és angol eredeti parton-költő-gességek, L'origan, Flea D'Amour, Safranor, Asie Nelson, Ceur de Janette, Californian Poppy, egy-szintén az összes virág-illatok megérkeztek a dekánkénti kímélve kap-hatók: Farkas István „Apollo” éregertájában.

Pényképesztő
szerek, papírok, vegy-szerek, előhívók stb. kapható Farkas István „Apollo” éregertájában, Rákóczi-ut 7—B.

Salétrom-só!
Sónka és huspácolás-hoz minden mennyiség-ben kapható Németh Pál Aranykereszt gyógy-tárában, — város-háza-mellett.

Ne dobjátok ki pénzét
a ruhákért, mert a kö-önben bevált ruhákért a régi ruháidat eladhatod a legkevesebb pénzért házilag eladhatod. Egy levél ára 70 fillér. Németh Pál Aranykereszt gyógy-szer-tárában, a város-háza-mellett.

Pemete
a háztartásunkban el-ártja a köhögést és a keskedtséget, hurutot, köhögő hangszórást, oldó-átást. Egy csomag ára 1 korona. Kapható Németh Pál Aranykereszt gyógy-szer-tárában, a város-háza-mellett.

Cipészeknek!

1 kgr. la. buzacsiriz	—	—	—	K 19:60
1 kgr. la. aranycsiriz	—	—	—	K 39:20
1 kgr. la. folyékony „Argos” csiriz	—	—	—	K 8—
1 kgr. la. faszeg 2—15 sz.	—	—	—	K 10—
1 drb. brassói talpráspoly	—	—	—	K 3:80
1 drb. brassói kireszelő	—	—	—	K 3:30
1 kész. bőrtalpvédő	—	—	—	K 2:50
1 drb. vaskapta	—	—	—	K 12:80
1 kész. acél talpvédő	—	—	—	K —70

Papírvászon és mindenféle cipész-kellékek olcsó napi áron.

ASZTALOSOKNAK!

1 kgr. la. asztalosenyv	—	—	—	K 6:80
ugyanaz zsákvételnel	—	—	—	K 6:25

SZERELŐKNEK!

Bőrtársa vízvezeték csaphoz	—	—	—	K 4:80
100 drb 1/2" csaphoz	—	—	—	K 6:80
100 drb 3/4" .	—	—	—	K 6:80
100 drb 1" .	—	—	—	K 9:60

Kereskedőknek megfelelő árendemény!

Postán utánvét mellett.

Portó és csomagolás felszámításá-val. Gyors és pontos kiszolgálás.

STERN MIKLÓS

Nagyvárad, Zöldfa-utca 9. szám.